

MULDER J. L. (red.) 1988. *De vos in het Noordhollands Duinreservaat*. Deel 1: Organisatie en samenvatting; 2: Het voedsel van de vos; 3: De vossenpopulatie; 4: De fazantenpopulatie; 5: De wulpenpopulatie. (RIN-rapport 88/41-88/45) f 25 (te bestellen door overmaking van dit bedrag op postbank 5160648 ten name van het RIN te Leersum onder vermelding van het gewenste).

Bij gebrek aan wolven is in Nederland de vos in jagerskringen de gebeten hond (samen met de Havik). Uit willekeurig welk verslag van jachttoezicht vallen schitterende staaltjes onkennis, semi-kennis, gebrekkig waarnemingsvermogen, methodologisch onbenul en hetze te bloemlezen. Zo werd in Oostelijk Flevoland in 1988 de (ongedocumenteerde) teruggang van de wildstand toegeschreven aan "het steeds toenemende aantal Haviken en Vossen". In Zuidelijk Flevoland heet het in 1988: "In gebieden waar niet gejaagd werd, zoals in het gebied van de Oostvaardersplassen blijken ook geen grote aantallen fazanten aanwezig te zijn. Hier bleek de grote overmacht aan predatoren zoals Vossen en Havikken (sic) te groot". Rudy Kousbroek sprak in *NRC Handelsblad* van 28 juli 1989 al van "teksten van hemeltergende domheid".

Hoe hemeltergend dom en gespeend van iedere kennis dergelijke teksten zijn, blijkt uit het vossenonderzoek van J. L. Mulder, E. S. M. Hagelen, PWN-personeel en studenten in de duinen van Noord-Holland. Het onderzoek richtte zich op het bepalen van het voedsel van de Vos, het bepalen van de invloed van Vossen op de stand en het broedsucces van enkele bodembroedende vogelsoorten (met name Fazant en Wulp), bestudering van de leefwijze van Vossen in een onbejaagd gebied en, zo mogelijk, het effect van bejaging van Vossen op de populatie en op de prooidierstand. Dat laatste kon door aanzienlijke stroperij in het onderzoeksgebied niet worden beantwoord. Het onderzoek, inclusief de aanlooperperiode, duurde van maart 1979 tot en met de herfst van 1984. Het gedrag en de populatie-opbouw van de Vossen worden beschreven aan de hand van gezenderde beesten. Het voedsel werd onderzocht middels keutelanalyse en prooiresten. De zenders bewezen hun nut bovendien bij het volgen van de dispersie van de jongen en het becijferen van de mortaliteit. Het voorkomen, de voortplanting en de sterfte van Fazanten en Wulpen worden uitgebreid uit de doeken gedaan, ook hier deels gebaseerd op telemetrie. In bijla-

gen worden de gebruikte methoden nader omschreven, en gedetailleerdere informatie is verder te vinden in de talloze studentenrapporten. Ik zal niet verklappen wat de uitkomsten van het onderzoek waren. Het is veel te leuk en spannend zelf te lezen hoe zo'n onderzoek wordt opgezet, wat daar bij komt kijken, op hoeveel problemen je stuit, hoe inventief oplossingen kunnen zijn en wat er desondanks nog duister blijft. Op enkele uitzonderingen na zijn de teksten helder geschreven.

Hoe schrill is het contrast met de ongenueanceerde uitspraken van jagers. Of publikatie van dit soort onderzoek de houding van jagers zal doen veranderen, is uiteraard de vraag. De bevindingen buiten Nederland, en de bijna identieke situatie rond de Havik in Nederland, doen het ergste vermoeden. – Rob G. Bijlsma

MULLIÉ W.C., KHOUNGANIAN E. E. & AMER M. H. 1989. *A preliminary list of Egyptian bird ringing recoveries 1908-1988*. Stichting Ornithologisch Onderzoek in Egypte, Wageningen. 80 p. f15 (te bestellen door overmaking van dit bedrag op postbanknummer 4762488 ten name van de stichting in Middelburg onder vermelding van "ringrapport").

De verwerking van ringgegevens in het onlangs verschenen *The birds of Egypt* (Goodman & Meininger 1989) had noodgedwongen een samenvattend karakter. In dit rapport wordt het basismateriaal beschikbaar gemaakt. De waarde hiervan overstijgt de informatie die elk afzonderlijk ringstation had kunnen leveren, omdat een deel van de gegevens niet in hun bestanden is te vinden. Hoewel een completer overzicht van in Egypte geringde en teruggemelde vogels niet bestaat, kent ook deze database lacunes.

In totaal worden de ringgegevens vermeld van 280 in Egypte geringde vogels en van 1093 vogels die elders werden geringd en in Egypte werden teruggemeld (gebaseerd op 134 bronnen naast de informatie van de ringcentrales). Het gaat om 93 soorten. De meeste terugmeldingen hebben betrekking op Ooievaar, Pijlstaart, Kwartel, Dunbekmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Reuzenstern, Witte Kwikstaart, Braamsluiper, Fitis en Grauwe Klauwier. Van alle meldingen worden ringcentrale, ringnummer, leeftijd, ringdatum, ringplaats, vinddatum en vindplaats opgesomd. Overzichtelijke kaarten visualiseren dit overzicht. – Rob G. Bijlsma